

## תזריע ב

רואהו ואומר לו אמור טמא והכהן אומר  
טמא אמור טהור כו"כ<sup>6</sup>.

דארף מען האבן א הסברה:

(א) וויבאלד דער כהן איז סיי-ווי זיך  
„סומך על דברי החכם“ — וואס איז  
נוגע אמירת הכהן דוקא?

(ב) וואס איז דער ענין מיוחד איז  
טומאת צרעת וואס דוקא ביי דער  
טומאה זאגט אן תורה אזא חידוש, אז  
„הטומאה והטהרה תלוי בכהן“?

און אע"פ אז דאס איז אן ענין פון  
„גזירת הכתוב“ — איז אבער ידוע וואס  
דער רמב"ם<sup>7</sup> זאגט, אז אפילו ביי „חוקי  
התורה“, וואס „גזירות הם“, איז „ראוי  
להתבונן בהן וכל מה שאתה יכול ליתן  
לו טעם תן לו טעם“, ובפרט — א טעם  
וואס איז פארבונדן מיט „תיקון הדיעות“  
[כלשון הרמב"ם<sup>8</sup>] אז „רוב דיני התורה  
אינן אלא עצות . . לתקן הדעות וליישר  
כל המעשים“]. אדער בלשון הכתוב<sup>9</sup> —  
„ויצונו ה' . . את כל החוקים האלה  
ליראה את ה'", א הוראה איז אן ענין פון  
יראת שמים.

ב. דער עיקר חידוש התורה, אז  
„הטומאה והטהרה תלוי בכהן“, דריקט  
זיך אויס בפשטות (ניט אין טהרת  
המצורע, נאך בעיקר) אין דעם וואס ער  
איז אים מטמא:

א. בנוגע טומאת „נגעים“ זיינען פא-  
ראן צוויי כללות/דיקע דינים:

(א) די ראיית הנגע (אויף צו קובע זיין  
צי עס איז א נגע טמא אדער ניט) מוז  
זיין דורך א חכם, וואס „יורנו<sup>10</sup> רבו ויהי'  
בקי בכל הנגעים ובשמותיהן בנגעי אדם  
כולם ובנגעי בגדים ובנגעי בתים“ —  
און דער חכם מוז ניט זיין דוקא א כהן,  
נאר „הכלי כשירין לראות את הנגעים“.

(ב) „הטומאה והטהרה תלוי בכהן“<sup>11</sup>:  
אפילו נאך דעם ווי דער חכם האט בא-  
שטימט אז ס'איז א נגע טמא — ווערט  
דער מנוגע ניט טמא ביז א כהן זאגט  
„טמא (אתה)“ [ועד"ז בנוגע טהרתו —  
אז אפילו יועז דער מענטש (אדער דער  
בגד) ווערט אויסגעהיילט פון דעם נגע  
בלייבט ער „בטומאתו עד שיאמר לו כהן  
טהור אתה“<sup>12</sup>].

און דאס וואס די אמירה פון א כהן  
איז א תנאי לעיכובא (צו שאפן די חלות  
הטומאה והטהרה) איז באופן, אז אפילו  
א „כהן“ שאינו יודע לראות (און  
„אפילו ה' הכהן קטן או שוטה“) איז ער  
„סומך על דברי החכם“ — „החכם

(1) בהבא לקמן — ראה רמב"ם הל' טומאת  
צרעת פ"ט ה"א-ג.

(2) ל' הרמב"ם שם סה"ב, ע"פ תו"כ מצורע (יד,  
נדרגו).

(3) רמב"ם שם ה"א (ממשנה נגעים רפ"ג. תו"כ  
פרשתנו יג, ב).

(4) שם ריש ה"ב (ממשנה שם). וראה תו"כ  
ופרש"י פרשתנו שם. תו"כ ר"פ מצורע.

(5) רמב"ם שם סה"ג (מתוספתא נגעים פ"א, י).

(6) רמב"ם שם ה"ב (ממשנה נגעים שם. תו"כ  
פרשתנו שם).

(7) רמב"ם ותו"כ שם. וראה כסף משנה לרמב"ם  
שם ה"א. ואכ"מ.

(8) פרש"י פרשתנו שם. ולהעיר מרמב"ם סוף הל'  
מקואות.

(9) סוף הל' תמורה. ולהעיר מרמב"ם סוף הל'  
מקואות: ואעפ"כ רמז יש בדבר כו'.

(10) הל' תמורה שם (בסוף ההלכה).

(11) ואתחנן ו, כד. וראה לעיל ע' 74.

— „בדד ישב — שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו“<sup>16</sup>, והיינו, אז דער ארט פון א מצורע איז אפילו מחוץ למחנה פון אנדערע טמאים.

און דאס איז אויך דער תוכן רוחני פון טומאת צרעת — א טומאה חמורה כ”כ, דורך וועלכער דער אדם הטמא איז אינגאנצן אויסער דער מחנה דקדושה, ער ווערט כאילו אויסגעשלאסן ר”ל פון זיין שייכות צו ישראל גוי קדוש.

און אויף דעם זאגט תורה, אז ווער קען פסק’נען אויף א צווייטן אידן אז ער איז כאילו אויסגעשלאסן ח”ו פון מחנה דקדושה — בלויז א כהן:

א כהן איז ענינו<sup>17</sup> „לברך את עמו ישראל באהבה“<sup>18</sup>, א כהן איז דער „איש החסד“<sup>19</sup> וואס בענטשט אידן, און — באהבה [כידוע<sup>20</sup>] אז דאס איז א תנאי עיקרי אין ברכת כהנים אז עס מוז זיין באהבה, און אויב דאס פעלט ח”ו ביים כהן המברך, איז עס פאר אים א סכנה] — און טאקע מהאי טעמא וואס דער כהן איז „איש החסד“ פארלאזט זיך תורה נאר אויף אים צו ארויסגעבן אויף א אידן אזא „פסק“ פון „מחוץ למחנה מושבו“.

[ועפ”י יומתק דער המשך הכתובי:  
„הכהנים . . . בם בחר ה’א לשרתו ולברך  
בשם ה’ ועל פיהם יהי כל ריב וכל נגע“

ווארום די מציאות פון טהרת המצורע קען קומען ערשט נאכדעם ווי ס’איז פריער געווען טומאת המצורע. איז דעריבער מסתבר צו זאגן, אז דאס וואס טהרת צרעת איז „תלוי בכהן“ איז א מסובב דערפון וואס טומאת מצורע איז „תלוי בכהן“ (ד.ה. וויבאלד די טומאה שאפט זיך נאר דורך אמירת הכהן, דעריבער דארף אויך די טהרה (פון דער טומאה) אויפגעטאן ווערן דוקא דורך דער אמירה של כהן).

ווערט נאך שווערער צו פארשטיין: בשלמא אויב דער עיקר חידוש התורה וואלט געווען בשייכות צו טהרתו, וואלט מען פארשטאנען פארוואס דאס איז אפהענגיק אין א כהן<sup>21</sup> — היות אז ענין הכהונה איז פארבונדן מיטן מצב פון טהרה (ווי דער דין<sup>22</sup> אז א כהן טאר זיך ניט מטמא זיין), דערפאר זיינען כהנים די וועלכע זיינען „משפיע“ טהרה צו אידן;

אבער פארוואס זאל דוקא א כהן זיין דער וואס פועלט, אז דער איד זאל זיין טמא?!

ג. וי”ל איינעם פון די ביאורים אין דעם:

ביי טומאת מצורע געפינט מען א חומרא וואס איז ניטא ביי אנדערע טומאות — „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו“<sup>24</sup>, ער ווערט ארויסגעשיקט מחוץ לג’ מחנות<sup>25</sup>; און אין דעם גופא

(12) וכבר האריכו בכמה מפרשים בהטעם שטהרת מצורע היא ע”י כהן דוקא (לדוגמא — ראה כלי יקר פרשתנו יג, ב). וראה ע”ד החסידות — לקרי”ת פ’ מצורע. ובכ”מ.

(13) ר”פ אמור. וראה מו”ג ח”ג פמ”ז, שהטעם לזה הוא — כדי שיהי’ הכהן מוכן תמיד לשרת במקדש. וראה חינוך מצוה רסג. ועוד.

(14) פרשתנו יג, מו.

(15) רש”י עה”פ (תרו”כ שם. וראה פסחים סז, א).

(16) רש”י עה”פ (מפסחים שם. ועד”ז בתרו”כ שם). וראה לקו”ש חכ”כ (ע’ 74 ובהערה 49) שהכוונה, שמובדל שם גם חמורו”ת אחרים.

(17) להעיר מעקב (י, ח). ובפרש”י שם.

(18) נוסח הברכה לפני נשיאת כפים (סוטה לט, א).

(19) ראה ברכה ב, ח. וראה זח”א בהשמות רנו, סע”ב. זח”ג קמה, ב ואל”ר. ועוד.

(20) ראה שו”ע אדה”ז או”ח סקכ”ח סי”ט (ע”פ זח”ג קמז, ב. וראה שם (רע”מ) קמה, א: בעינא טבא).

(21) שופטים כא, ה.

— דוקא מצד דעם וואס „בם בחר ה' . לברך בשם ה' (דערפאר) ועל פיהם יהי . . כל נגע“.

— אוודאי און אוודאי מוז דער פסק פון כהן זיין מיוסד בלויז אויף תורה<sup>22</sup>, וואס דערפאר, איז לכל לראש מוז זיין די ראיית הנגע דורך א חכם בחכמת התורה און „בקי בכל הנגעים כו“ (און) דערצו נאך אזא חכם, וואס האט דאס מקבל געווען מפי רבו);

ווען עס קומט אבער צום אראפ־טראגן דעם פסק דין בפועל, מוז דאס זיין דורך דעם כהן איש החסד. ווארום דוקא ער פילט דעם פולן חומר פון ארויסגעבן אזא פסק דין אויף א צווייטן אידן און דערפאר וועט ער ניט שפארן קיין יגיעה און גוט חוקר ודורש זיין ביים חכם, בנוגע דעם פסק דין התורה ומעורר אויף ושפטו העדה — והצילו העדה<sup>23</sup>.

[וע"ד הידוע<sup>24</sup> אין דעם ענין פון „אין חכם כבעל הנסיון“<sup>25</sup>, אז בשעת מען לערנט אן ענין וויסנדיק אז פון דער שקו"ט וועט ארויסקומען א הוראה ופסק דין למעשה, איז מען זיך אין דעם מעמיק מיט א יגיעה יתירה ביז מען דערגרונטעוועט זיך צו אמיתיות הענין].

און אז נאך זיין יגיעה וחקירה ודרישה איז דער כהן איש החסד מחליט און זאגט „טמא“, דאן איז מען זיכער<sup>26</sup> אז

דאס איז דער פסק דין אמיתי פון תורה; ולאידך איז מען בטוח אז דער כהן וועט זיך אריינלייגן אין דעם בכל יכלתו<sup>27</sup> אז דערנאך זאל זיין טהרת המצורע<sup>28</sup>.

ד. דערפון איז די הוראה ברורה:

בשעת מען זעט א דבר לא טוב ר"ל ביי א צווייטן אידן, ביז עס זעט ביי עס אויס אז יענער איז אין אזא שפל המצב, ביז אן „הוציא את עצמו מן הכלל“<sup>29</sup> — ער איז ח"ו ניט ראוי צו זיין בתוך מחנה ישראל —

זאגט תורה, אז אפילו א חכם גדול ובקי בכל התורה כולה, און לויט זיין שיקול הדעת אין חכמת התורה איז יענער ראוי צום פסק פון „מחוי למחנה מושבו“ — איז איידער ער גיט ארויס אזא פסק אויף א צווייטן אידן, דארפן זיך פריער גוט בוהן זיין וואו מען האלט אין דער מדה פון חסד און אהבת ישראל; און אויב אז עס פעלט ח"ו אין אהבת ישראל אמיתית — האט ער ניט קיין רעכט צו ארויסגעבן אזא פסק אויף א צווייטן אידן! עס קען זיין אז זיין פסק שטאמט ניט פון ריינעם שיקול-הדעת של תורה, נאך פון מדות בלתי מבוררות כו'<sup>30</sup>.

תורה זאגט, אז דער „נגע“ אליין שאפט ניט די טומאה<sup>31</sup>, נאך דער פסק

(27) ועד אשר בשביל זה — „וצא אל מחוץ למחנה — חוץ לשלש מחנות“ (מצורע יד, ג ופרשי' וראה ש"ך עה"ת על הפסוק).

(28) ולהעיר שלכונ"ע „מצוה לטהרו“ (ל' התרי"ב סוף פרשתנו), מאש"כ „לטמא" (ראה מ"ק ז, ריש ע"ב. משנה למלך לרמב"ם כאן ה"ב).

(29) ל' ההגדה ב"ב רש"י (ממכילתא ס"פ בא. ירושלמי פסחים פ"ה ה"ד).

(30) ראה לקו"ט נשא כה, רע"ג. דרמ"צ פט, ב. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ריש ע' ריד. ועוד.

(31) ראה מצורע (יד, לו) בבנעי בתים, ובפרשי' שם: שכל זמן שאין כהן נזקק לו אין שם תורה

(22) ראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 220 ואילך.

(23) מסעי לה, כ"ה. וראה פסחים יב, רע"א. ר"ה כו, רע"א. סנה' סט, א.

(24) ראה בארוכה המשך תרס"ז ע' שצ ואילך.

(25) עקידה פ' נח (שער יד ד"ה [הקדמה] השלישית).

(26) וואו דגם כהן קטן ושונה די — כנ"ל; והביאור — הפס"ד בפועל ממש צ"ל ע"י דיבור במוצאות הפה הגשמי — וצ"ל ע"י גשם של איש דחוס (אף דההוראה היא דהחכם).

ומאי תקנת'י? — „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו“: ביז וואָנעט ער וועט זיך ניט איינגעוואוינען צו קוקן אויף א צווייטן אידן בעין טובה, דארף ער זיך מבדיל זיין<sup>36</sup> פון אנדערע אידן און ניט שטערן זיי מיט זיינע לשון-הרע רייד און הוצאת שם רע!

דוקא ווען ער וועט זיך אויסהיילן פון דעם „נגע“ — איז ושב ורפא לו.

און דורך א הנהגה פון אהבת ישראל אמיתית — אין אן אופן פון אהבת חנם — איז דאס מבטל סיבת (— שנאת חנם)<sup>37</sup> הגלות — שנקרא הצרוע<sup>38</sup>; קומט בדרך ממילא ומיד די גאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ובמהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ תולדות תשמ"ה)

ואמירת הכהן (איש החסד) „טמא אתה“ פועלט אַז דער מצורע זאל זיין טמא. קומט אויס, אַז דער וואָס איז ניט קיין כהן, איש החסד — און פסק'נט אויף א צווייטן אידן „מחוץ למחנה מושבו“ — זאָגט ער שָקֵר, ובמילא איז ער א „מצורע“ — מוציא שם רע [כמחז"ל]<sup>32</sup> עה"פ<sup>33</sup> זאת תהי' תורת המצורע — „זאת תהי' תורתו של מוציא שם רע“: ניט נאָר רעדט ער לשון הרע אויף א צווייטן אידן (וואָס לשון הרע איז „אע"פ שאומר אמת"<sup>34</sup>) — וואָס אויך אויף דעם איז דער עונש פון נגעים (צרעת)<sup>35</sup> — נאָר ער איז „מוציא שם רע“, „אומר<sup>34</sup> שָקֵר . . על חבירו“.

טומאה (וראה מפרשי רש"י בפרש"י שם, לה. תוי"ט לנגעים פ"ב מ"ה). ולהעיר מרמב"ם הל' תרומות פ"ז ה"ט.

(32) ערכין טו, ב. וראה לקו"ת ר"פ מצורע (ע"ד החסידות).

(33) ר"פ מצורע.

(34) רמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ב. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו סוס"י. וש"נ.

(35) ערכין שם. שם טז, א (ובכ"מ בדחז"ל). פרש"י פרשתנו יג, מו. רמב"ם סוף הל' טומאת צרעת.

(36) ראה ערכין טז, ריש ע"ב. פרש"י ורמב"ם שבהערה הקודמת. ולהעיר מרמב"ם הל' דעות (שם ה"ז). „שאסור לדור בשכונתם כו“.

(37) יומא ט, ב.

(38) ויק'ר סוף פרשתנו.

## תזריע ג

רש"י טייטשט אָבער ניט אַזוי. פריער אויפן פסוק „נתק הוא“ זאגט רש"י — „כך שמו של נגע שבמקום שער“ (און בשעת אין דעם נגע שבמקום שער ווערט אַ סימן פון שער צהוב אָדער פשיון, דעמאלט ווערט ער טמא<sup>8</sup>), און ער זאגט ניט דעם פירוש אַז דער נגע באַשטייט אין „נתק“ — אין דעם וואָס „נתק משם השער“.

ולפ"ז: בשלמא אויב מ'לערנט אַז נתק איז ענינו וואָס „נתק משם השער“, קען מען לערנען בפשטות, אַז דער פסוק „ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא“, וואָס קומט נאָך דער פרשה פון נגע'י נתק, איז שולל די קס"ד אַז „ימרט ראשו“ זאָל שאַפן טומאה (ווייל דאָס איז אַ נגע בראש וזקן — נתק — עס ווערט אַרײַנגענומען דער שער שבראש).

זאָגט דער פסוק אַז בשעת „ימרט ראשו“, (אָדער מלפניו אָדער מלאחריו), דעמאלט איז דאָס ניט קיין נתק — אַ נגע בראש, נאָר „טהור הוא“, ער ווערט ניט טמא דורך ימרט ראשו<sup>9</sup>.

[ולפ"ז קומט עס בהמשך אחד צו די פריערדיקע פסוקים<sup>10</sup>: „ואיש או אשה כי יהי בעור בשרם בהרות . . וראה הכהן והנה בעור בשרם . . בזה הוא פרח בעור טהור הוא“ — אַז די בהרות לכנות

א. אין פסוק „ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא“ שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער „קרח הוא טהור הוא“ און איז מפרש: טהור מטומאת נתקין שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור בשר בשער לבן ומח"י ופשיון.

דער טעם אויף דעם וואָס רש"י לערנט ניט דעם פסוק כפשוטו [אַז „טהור הוא“ קומט שולל זיין די סברא אַז דורך „ימרט ראשו“ זאָל דער מענטש ווערן טמא], נאָר אַז „טהור מטומאת נתקין“, י"ל לכאורה<sup>1</sup>, ובהקדים:

בנוגע צו טומאת נתקין געפינט מען אַ מחלוקת<sup>2</sup>: דער רמב"ן לערנט אַז נתק מיינט „נתק משם השער“, ס'איז אַרײַס-גענומען געוואָרן פון ראשו או זקנו שער כגריס, איז דעמאלט, אויב אין יענעם אָרט „גולד שם השער הזה הצהוב הדק הלוקי, הוא סימן טומאה“<sup>3</sup>.

(1) תזריע יג, מ.

(2) ראה ספר זכרון כאן בתחלתו. באר יצחק. ואולי כוונתו כבפנים.

(3) בהבא לקמן ראה בארוכה רמב"ן עה"ת פרשתנו יג, כט.

(4) עה"ת שם. וכ"ה בראש"ע וספורנו יג, ל. וכ"ה לדעת הרמב"ם הל' טומאת צרעת רפ"ה, הובא לקמן בפנים סעיף ו. פי' הראב"ד לתריכ פרשתנו יג, כט (ריש פרשה ה). ועוד.

(5) ל' הרמב"ן שם. ומחלוקת בפ"ע אם במקום החלק שנתק משם השער צריך שיהי' (גם) בהרת כו' — שניו בעור הבשר, כהובא ברמב"ן שם. וראה השגות הראב"ד הל' טומאת צרעת שם ובפי' לתריכ שם. תיירט רפ"י דנגעים. משנה אחרונה שם. ועוד.

(6) הובא ברמב"ן שם.

(7) יג, ל.

(8) כהמשך הפרשה.

(9) והטעם (הביאור) בזה — ראה לקמן סעיף ד

מרמב"ן שם (ועוד).

(10) יג, לח"ט.